

ס :

עין משפט
גון מצוה

רב א ב ג מיי פיות
מלכות מרכה ה' ג
ג סמג לאוין קע טושיע
ח'מ מ' רמ טושיע ט :
רד ד מיי מיי מתי
מתנת עניני ה' נח
(וה' ין סמג עין קב
טושיע י'ד מ' רמ טפי
:)
א ה מיי פיו הלכות
מלכה ולה הלכה א
סמג לאוין קע טושיע י'ד
מ' קמ טפי א :
ב ו מיי עס פ' ה' ה' י
סמג עס טושיע י'ד
מ' קמ טפי ב :
ג ז מיי עס פ' ה' ה' א
סמג עס טושיע י'ד
מ' קמ טפי א :

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

א) וערוין סג ישינ.
ב) ולכות פ"א מ"ה.
ג) וקראת כתיב רשע תחיו
ועין טעין ועקב.
ד) ובהמש" ור"י וד"ש
ל"ג אסורן (ו) ג"י מוס'
לקמן סג ד"ה לקח. ו) פ"י
מנרות שטיי עניס.
ז) וקדוין סג. ח) ולקמן
סג. ט) ויקרא סה.
י) וד"ה ולכסף אחר ד"ה
בדנקא. יא) וקדוין יג.

הגרות הב"ח

א) בבבב"ה וין אן
לו אסור: (ב) רש"י
ד"ה לכות דלוחית
דאורייתא דרך :

הגרות הגר"א

[א] נב' היכי דמי ס"י.
גיב ט' ה"ה אכל
הש"ס ספק נכסיון
במ' משקל אלנין ועי
רש"י ס"ב ח' ד"ה ויניסו
ס"י וה"ה כלן כספא
ומש"ל מ"ה ח' ואלני
הולא ס' וה"ה נכסות
דכספא הוא אכל רבית
ואיכ' ברישא ע"כ רבית
קלנא הוא ויניס כלן
דלנין במ' כסף דקלמ'
לניל רוחא דנפקא אחיה
ס"י ועמ"ס רבית כ"ד
ס"י ק"ס סיק גיב י"ג :

לעו רש"י

אשטלייר
[אישטלייר]... לפרק עם
מסור.
פרינייש [פרינייש].
צ"ת.
אפשייר [איפשייר].
ליכין.
אפשייר כ"ח סקושיס
כ"דנכסות צבעיות.

איזהו נשך. סאה בדנקא. פרש"י
ק' פרוטות נעמה שהוא
שמות דינר וקשה היאך החלו הפרוטות
כל כך דבשער ציטונו אין כי אם
שנים ושלושים נעמה? למעשה שני
פוגדיו פוגדיו ג' איסקים איסק ח'
פרוטות היינו ל"ב פרוטות ונראה
כפירוש ריב"ן לפיכך ק' מעות
בשמות מנה שהוא ארבע סלעים
וארבע מעות א"י ק' איסקים בשמות
דינר זכה שהוא ארבע דינרי כסף
ומעו: למה חלקם הבתוב 'עבור
עליו בשני 'איון. וא"ת ולמה שינה
כלשון לכתוב כסף לא תתן נשך
ונשך לא תתן אלכך ויש לומר כיון
שהנשך שני לאוין אורחא דקרא
לכתוב לשון משונה שהוא נאה יותר:
נשך באובל בנין. וא"ת תאמר
תחילה הוה ליה למדע
רבית בכסף דמפיק ליה מנשך כסף
הכתוב ברישא ויש לומר משום דנשך
אוכל כתיב בהדיא ורבית כסף לא
נפיק אלא כח א"י עינין:
אם
מאבדך קרי אנפשיה י' צדיק מצרה נחלץ ויבא י' אחר תחתיו:

תורה אור השלם

1 צדיק מצרה נחלץ
ובא רשע תחתיו
2 את כסף לא תתן לו
בנשך ובמרבית לא תתן
אבך
3 לא תשך לאדוןך נשך
כסף נשך אכל נשך כל
דבר אשר יביל
דברים כג כג

מוסף רש"י

יהיו עניים בני ביתך.
לומר אל מרבה עניים
ושמחת לנחמן אלא הנה
עניים מתקומים וישתדל
יתקבל עליהם שכן יאבות
פ"א ח"ה.
הדרן עלך הוהב

משום דקא מרווח לתרעא: ולא יבור את
הגריסין דברי אבא שאול וחכמים מותרין
וכו': **מאן חכמים רבי אחא דתניא רבי**
אחא מתיר בדבר הנראה: אין מפרכסין לא
את האדם וכו' ולא את הכלים: ת"ר 'אין
משרבטין את הבהמה ואין נופחין בקרביים
ואין שורין את הבשר במים מאי אין משרבטין
הכא תרגמו מיא דחזירא זעירי אמר רב כהנא
מוקפתא שמואל שרא למרמא תומי לטרבלא
רב יהודה שרא לכסכוסו קרמו רבה שרא
למירך צרדי שרא לצלומי גירי רב פפא
בר שמואל שרא לצלומי דיקולי והא אגן
תנן אין מפרכסין לא את האדם ולא את
הבהמה ולא את הכלים ללא קשיא הא
בדתי הא בעתיק פירכוס דארם מאי היא
כי הא דההוא עברא סבא דאול צבעיה
לרישה ולדיקניה אתא לקמיה דרבא אמר
ליה זיבנן אמר ליה י' יהיו עניים בני ביתך
אתא לקמיה דרב פפא בר שמואל וזניה
יומא חד א"ל אשקין מיא אול תווריה
לרישה ולדיקניה א"ל חוי דאנא קשיש
יצדיק מצרה נחלץ ויבא י' אחר תחתיו:

הדרן עלך הוהב

איזהו נשך ואיזהו רבית איזהו נשך והמלוה סלע בה' דינרין סאתים
הטין בשלש י' אסור מפני שהוא נשך ואיזהו רבית המרבה
בפירות כיצד י' לקח הימנו הטין כדינר זהב הכור וכן השער עמדו הטין
בל' דינרין אמר לו תן לי חמ"י שאני רוצה למוכרן וליקח בהן יין אמר לו
הרי חמ"ך עשויות עלי בשלשים והרי לך אצלי בתן יין ויין אין לו (א):
גב' מדשביק רביבית דאורייתא וקא מפרש דרבנן מכלל דאורייתא דנשך
ותרבית חזיא מלתא היא והא קראי כתיבי נשך כסף ורבית אוכל ותיסברא
דיאכא נשך בלא תרביית ותרביית בלא נשך בלא תרביית ואי היכי דמי
אי דאופיה מאה במאה ועשרים מעיקרא קיימי מאה בדנקא ולכסוף קיימי
מאה ועשרים בדנקא נשך איכא דקא נבית ליה דקא שקיל מיניה מדי דלא
יהיב ותרביית ליכא דלית ליה רווחא דדנקא אופיה ודנקא קא שקיל מיניה סוף
סוף אי בתר מעיקרא אולת הרי נשך והרי תרביית אי בתר בסוף אולת לא
נשך איכא ולא תרביית איכא ותו תרביית בלא נשך היכי דמי אי דאויף מאה
במאה מעיקרא קיימי מאה בדנקא ולכסוף מאה בחומשא אי בתר מעיקרא
אולת לא נשך איכא ולא תרביית איכא אי בתר סוף אולת הרי נשך והרי תרביית
אלא אמר רבא אי אתה מוצא לא נשך בלא תרביית ולא תרביית בלא נשך
ולא חלקן הכתוב אלא י' לעבור עליו בשני לאוין ת"ר זאת כספך לא תתן לו
בנשך ובמרבית לא תתן אלכך אין לי אלא נשך בכסף ורבית באובל נשך
באובל מנין ת"ל י' נשך אוכל רבית בכסף מנין חלמוד לומר נשך כסף
אם

חנירו ואין ממונו מתרבה: ומי איכא תרבים. שיהא מלוה נשכר ולא יהא ליה נשך: נשך כלא תרבים. היכי מדמיין ליה:
כגון דלויף. הלוחה: מאה. פרוטות במאה ועשרים: מעיקרא. כשהלווהו: ו'ולכסוף. כשמלס: בדנקא. נעמה כסף שהוא
שמות לדינר: נגים. נשך ומחסרו: אי כפר מעיקרא אולם. אי חשבת להני פרוטות השמא כדמעיקרא הרי נשך והרי תרביית
שהוא יכול ליקח בהם מההו ונשכר עשרים: לא נשך איכא. שהלוה יכול לקנותם נעמה זה שוה מעה הלוחה: כחומשא.
יכול ליקח בהן כסף חומש דינר שהוא יותר על שמות: אין לי. שיהא עובר אלא על לאו של נשך בכסף ועל לאו של רבית באובל
מנין שהוא עובר על הלוחה פירות אף משום לאו דנשך: פ"ל. לא תשך לאחריך נשך אובל. ומקרא זה בלוחה נאמר מללא כתיב
לא תשוך לאחך והראשון נאמר במלוה דכתיב לעיל מיניה אל תקח מלחו וגו'. ומיהו שמעת מינה מיהא דשיך לשון נשך באובל:
רבית